

TEUS is een Gelderse samentrekking van ANTONIUS

----- door Dries van den Akker s.j. (zie ook: www.heiligen-3s.nl)

Betekenis

Deze naam stamt minstens uit de Romeinse tijd. Het geslacht der 'Antonii' bekleedde er hoge functies. Eén van de keizers heette Marcus Antonius. Er is ook een filosoof bekend:

Antoninus Pius.

De betekenis van het woord is onduidelijk. Sommigen menen dat zij samenhangt met het Griekse woord 'anthos' = 'bloem'. Maar dan is het verdwijnen van de 'h' moeilijk te verklaren. (Zou dat de reden zijn waarom zovelen spontaan toch die 'h' invoegen?)

De naam werd in het westen populair sinds de kruistochten. De ridders namen hem mee vanuit het oosten.

*

Antonius Abt, Thebaïs, Egypte; † ca. 356. **Feest 17 januari.**

Antonius is rond 251 in Egypte geboren. Vanaf zijn 20e jaar leeft hij als kluizenaar: dat kwam omdat hij als welgestelde jongeman eens in de kerk de evangelietekst hoorde voorlezen: "Als je volmaakt wilt zijn, verkoop dan alles wat je bezit en volg mij." Antonius was zo gegrepen door die tekst, dat hij hem letterlijk in praktijk bracht en op zijn eentje de woestijn in trok. Eerst woonde hij 35 jaar lang in een rotsspelonk in de buurt van de plaats waar hij geboren was. Daarna nog eens 20 jaar op een berg aan de overkant van de Nijl en tenslotte in een oase in de Egyptische woestijn. In deze oase brengt hij een groot aantal kluizenaars en een soort kloostergemeenschap bijeen. Dat is de reden waarom hij de eerste abt genoemd wordt. In de afzondering heeft Antonius vreselijk te strijden tegen bekoringen: duivels in de gedaanten van allerlei fantastische dieren gaan hem dan te lijf met knuppels en roeden en soms laten ze hem half dood liggen. Hij sterft als hij 105 jaar oud is.

Hij werd alom vereerd als beschermer tegen besmettelijke ziekten van mens en dier. Hij heeft vaak een varken bij zich. In de Middel Eeuwen gebruikte men namelijk varkens om het stadsvuil op te eten. En omdat straatvuil ratten aantrok en ratten weer pest verspreiden zag men varkens als beschermers tegen de pest. St. Antoniusvarkens kregen dan ook een belletje om hun nek. Vaak heeft St. Antonius ook nog een duiveltje (in verband met zijn bekoringen) bij zich en een fakkel of vurige vlammen.

*

Antonius van Padua ofm, Padua, Italië; kerkleraar; † 1231. **Feest 13 juni.**

Antonius heette aanvankelijk Fernando. Hij was afkomstig uit de Portugese stad Coïmbra en schijnt nog af te stammen van Godfried van Bouillon. Op 15-jarige leeftijd trad hij toe tot de kanunniken met de regel van Sint-Augustinus. Maar toen tien jaar later een aantal enthousiaste monniken uit de nieuwe orde van Franciscus langstrokken om in Marokko door middel van prediking en naastenliefde de Moren te gaan bekeren, sloot hij zich bij hen aan. Om zijn nieuwe leven te markeren, noemde hij zich naar de vader van de woestijnmonniken, Antonius.

In Noord-Afrika werd hij ernstig ziek. Onverrichterzake toog hij naar Noord-Italië. Hoewel Antonius in Portugal een begaafd predikant was geweest, hield hij zich nu zo bescheiden op de achtergrond dat hij in een kloostertje de meest eenvoudige karweitjes kreeg op te knappen. Zijn huisgenoten meenden zelfs dat hij niet helemaal bij zijn verstand was. Zijn gaven kwamen aan het licht, toen bij een grote kerkelijke plechtigheid de feestpredikant plotseling verstek liet gaan. In verlegenheid, omdat niemand op zo'n hoge feestdag met veel bezoekers, waaronder vele hooggeplaatste, onvoorbereid het woord wilde nemen, wees iemand gekscherend op Antonius: "We kunnen altijd nog Antonius er op af sturen..." Toen hield hij zo'n gloedvolle predikatie dat hij onmiddellijk door Franciscus uit preken werd gestuurd tot in de wijde omtrek, zelfs tot in Zuid-Frankrijk en Noord-Spanje aan toe.

Eens was hij teleurgesteld over de lauwe houding van de gelovigen te Rimini. Om hen beschaamd te doen staan, trok hij naar het strand om dan in godsnaam maar voor de vissen te preken: die zouden tenminste wel luisteren. En zo was het. Zodra hij het woord richtte tot de golven van de zee, kwamen van alle kanten vissen aanzwemmen en stelden zich in rijen voor hem op, de kleintjes helemaal vooraan in het diepe water, de grotere op de achterste rijen. Door met hun staart bewegingen in het water te maken, gaven ze hun instemming met Antonius' woorden te kennen. Zijn leven was zo intens dat hij al op 36-jarige leeftijd stierf. Binnen een jaar na zijn dood was hij al officieel heilig verklaard: een record in de geschiedenis van Katholieke Kerk.

Hij is patroon van de verloren voorwerpen ("Heilige Antonius, beste vriend: geef dat ik mijn verloren voorwerpje vind"). In vroeger tijden was de dinsdag bijzonder aan hem toegewijd.